

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
(ΤΕΓΜΔ)

Παναγιώτα Νάκα
Ξ2014124

Τίτλος πτυχιακής εργασίας :
Μετάφραση αποσπάσματος από το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο
«El gallinimus» της Paloma Bordons

Επιτροπή Εποπτείας Π.Ε

1^{ος} επόπτης:

Σωτήριος Λίβας

2ος επόπτης:

Γιώργος Κεντρωτής

Κέρκυρα

9/9/2018

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΑΠΟ
ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
«EL GALLIMIMUS» ΤΗΣ PALOMA
BORDONS

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	4
Μετάφραση	6
Πρωτότυπο	25
Σχολιασμός.....	41
Αναφορές.....	48
Βιβλιογραφία.....	49

Πρόλογος

Το θέμα της πτυχιακής μου είναι η μετάφραση του βιβλίου «El gallinimus» της Paloma Bordons. Το έργο αυτό εκδόθηκε για πρώτη φορά τον Νοεμβρίου 2017 και έχει βραβευτεί με το 8^ο βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας στη Μάλαγα. Πρόκειται για ένα εικονογραφημένο λογοτεχνικό βιβλίο που απευθύνεται σε παιδικό κοινό. Το θέμα του καθώς και η πλοκή του μου προκάλεσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και έτσι αποφάσισα να μεταφράσω τα πρώτα 7 κεφάλαια. Στην παρούσα εργασία παραθέτω το πρωτότυπο και τη μετάφραση και στη συνέχεια τον σχολιασμό. Στο πρώτο μέρος παρατίθεται η ανάλυση τόσο του πρωτοτύπου όσο και του μεταφράσματος με βάση το μοντέλο της κειμενικής ανάλυσης της Christiane Nord. Στο δεύτερο μέρος του σχολιασμού παρουσιάζονται τα μεταφραστικά προβλήματα που προέκυψαν κατά τη μεταφραστική διαδικασία. Τέλος, παραθέτω τις αναφορές και τη Βιβλιογραφία. Τα λεξικά και βοηθήματα που χρησιμοποίησα είναι το μονόγλωσσο λεξικό της Real Academia Española (<http://www.rae.es/>), σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, το ισπανοελληνικό και μονόγλωσσο ηλεκτρονικό λεξικό Sensagent (<http://www.sensagent.com/>), καθώς και το μονόγλωσσο λεξικό WordReference. Com. (<http://www.wordreference.com/>).

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον πρώτο επόπτη, κ. Λίβα που με βοήθησε και μου έδωσε την ευκαιρία να πραγματοποιήσω αυτήν την εργασία, καθώς και τον κ. Κεντρωτή που είναι ο δεύτερος επόπτης.

Ο Γαλίμιμος

Παλόμα Μπόρντονς

1

Μετά το φαγητό η Ορτένσια αποκοιμιέται βλέποντας τη σαπουνόπερα και ο Κάρλος βγαίνει έξω να εξερευνήσει.

Δεν υπάρχει τίποτα δα σπουδαίο να εξερευνήσει, όμως προτιμά να είναι έξω από το να μένει στο σπίτι. Και αυτό κυρίως επειδή η Ορτένσια του έχει πει:

—Μην βγεις με αυτή τη ζέστα!

Τουλάχιστον με το να μην υπακούει, κάτι κάνει.

Πλάι στο φράχτη του κήπου φυτρώνουν πολλά μωβ λουλούδια. Ο Κάρλος φτιάχνει με αυτά τα λουλούδια ένα στεφανάκι για τη μητέρα του. Πριν το δέσει το δοκιμάζει, για να δει αν το μάκρος του είναι όσο πρέπει.

Τότε ακούει γέλια πάνω από το κεφάλι του. Είναι ένα μαύρο κοριτσάκι που τον κοιτάει πάνω σε μια δαμασκηνιά. Και αυτός εκεί κάθεται σαν βλάκας! Με τα χέρια ψηλά και μια γιρλάντα από λουλούδια στο κεφάλι του.

—Τι κοιτάς; της φωνάζει;

Το κοριτσάκι πηδάει κάτω και φεύγει τρέχοντας.

—Δεν είναι για μένα! γκρινιάζει ο Κάρλος.

Να δεις ότι θα νομίζει ότι του αρέσει να φοράει λουλούδια στα μαλλιά!

Ο Κάρλος ανοίγει την πόρτα του κήπου και τρέχει πίσω από το κοριτσάκι. Όμως συναντά στον δρόμο του ένα δέντρο και δεν προλαβαίνει να σταματήσει. Από το χτύπημα άρχισε να βλέπει αστεράκια. Ακούει το κοριτσάκι που πάλι γελάει. Όταν ξανακοίταξε, δεν ήταν πια εκεί.

Καταστρέφει λοιπόν τη γιρλάντα και την τσαλαπατά νευριασμένος. Όπως και να έχει θα ξεραινόταν προτού ακόμα προλάβει να το δώσει στη μητέρα του.

2

—Πάνω στη δαμασκηνιά είπες; Να δεις ότι μου κλέβει τα δαμάσκηνα! Αγενέστατη η μαυρούλα! γκρινιάζει η Ορτένσια όταν το μαθαίνει.

Εξηγεί πως το κοριτσάκι και ο πατέρα της μένουν εκεί πέρα μερικούς μήνες. Πως ζουν στην άλλη πλευρά του ποταμού, μέσα σε ένα εγκαταλειμμένο λεωφορείο.

—Στην αρχή κανείς δεν ξαφνιάστηκε όταν τους είδε, λέει η Ορτένσια. Την άνοιξη περνάει από εδώ κόσμος που πηγαίνει να μαζέψει φράουλες. Πολλοί περαστικοί είναι από το εξωτερικό. Όμως οι υπόλοιποι εξαφανίστηκαν και η μικρή και αυτός έμειναν.

—Και μένουν όντως σε ένα λεωφορείο;

—Έτσι φαίνεται. Για φαντάσου! φωνάζει η Ορτένσια. Τι σόι ζωή είναι αυτή για ένα κοριτσάκι;

Μα ναι, τι ζωή είναι αυτή; Ο Κάρλος ανυπομονεί να μάθει. Γι' αυτό και προσπαθεί να πάει να δει με τα ίδια του τα μάτια. Όμως η Ορτένσια του βάζει τις φωνές.

—Που πας Καρλίτος;
—Πάω να δω το λεωφορείο.
—Ξέχνα το, ξέχνα το! Τι είναι αυτά τα πράγματα; Μην διανοηθείς να πας εκεί κοντά.
—Γιατί;
—Δεν εμπιστεύομαι εκείνον τον άνδρα.
—Γιατί;
—Είναι ένας άγνωστος. Δεν κάνει να εμπιστευέσαι αγνώστους. Δεν έχει δουλειά, κανείς δεν ξέρει πως τα βγάζει πέρα. Και εξάλλου γιατί διάλεξε να μένει εκεί πέρα απόμερα; Εγώ πιστεύω πως κρύβει κάτι. Υποσχέσου μου πως δεν θα πας κοντά στο λεωφορείο.
—Αμάν! Τίποτα δεν με αφήνεις να κάνω.
—Απλά προσπαθώ να σε φροντίσω. Ο κόσμος είναι γεμάτο κινδύνους για ένα παιδάκι. Για πες μου, τι θα πω εγώ στη μητέρα σου αν πάθεις κάτι; Αρκετά έχει ήδη στο κεφάλι της, δεν χρειάζεται κι άλλα εξαιτίας σου!
Αυτό που έχει η μητέρα του Κάρλος είναι ένα μωρό στην κοιλιά της. Ο γιατρός λέει ότι είναι ένα μωρό πολύ ευαίσθητο και η μητέρα να του πρέπει να βρίσκεται σε πλήρη ανάπαυση.
«Πλήρη ανάπαυση», αν και ακούγεται κάτι τρομερό, απλά είναι το να μη κάνεις τίποτα. Όπως λέει η μητέρα του, το μωρό είναι τόσο εύθραυστο, λες και είναι από κρύσταλλο και πρέπει να το έχει μέσα της με μεγάλη προσοχή για να μην σπάσει. Για αυτό λοιπόν, περνάει τη μέρα της στο κρεβάτι μολονότι δεν είναι άρρωστη.
Είχαν μεγάλα σχέδια για το καλοκαίρι. Θα πήγαιναν στη Μαγιόρκα να δουν τον θείο Φερνάντο που του είχε υποσχεθεί να τον πάρει μαζί του να πλεύσουν με το καταμαράν του. Όμως τώρα ούτε καταμαράν ούτε πόρας.¹ Οι γονείς του έχουν μείνει στη Μαδρίτη περιμένοντας να γεννηθεί το μωρό και αυτόν τον έφεραν εδώ με την

¹ Πόρας: Παραδοσιακό τηγανιτό ισπανικό γλυκό που μοιάζει με λουκουμάδες, αλλά έχει διαφορετικό σχήμα.

Ορτένσια. Για να είναι περισσότερο ευδιάθετος και φρέσκος λένε. Χα! Το θέμα είναι ότι τους ενοχλεί. Ίσως να φοβούνται μην κάνει κακό στο μωρό, αφού τα πράγματα από κρύσταλλο σπάνε αρκετά εύκολα.

Ο Κάρλος είναι θυμωμένος με τους γονείς του. Μακάρι να του συνέβαινε κάτι και να κινδύνευε στα αλήθεια. Έτσι θα μετάνιωσαν που τον έχουν παρατήσει σε αυτό το απαίσιο χωριουδάκι που είναι γεμάτο ηλικιωμένους.

Και αν πήγαινε κρυφά να δει το λεωφορείο; Αλλά ούτε καν ξέρει που να το ψάξει. Εξάλλου, η Ορτένσια έχει καταφέρει να τον κάνει να φοβηθεί λιγάκι.

Σωστά, υπάρχει και το ποτάμι. Είναι ένα από εκείνα τα μέρη που είναι «γεμάτο από κινδύνους», στα οποία η Ορτένσια δεν τον αφήνει να πάει. Ουφ!

3

Ένας θεός ξέρει που είναι εκείνοι οι κίνδυνοι για τους οποίους λέει η Ορτένσια. Το καλοκαίρι το ποτάμι είναι ένα ρυάκι με λίγο νερό, το οποίο πλαταίνει και βαθαίνει στο μέρος που το λένε «λακκούβα». Αλλά και εκεί πέρα, το νερό δεν φτάνει πάνω από τα γόνατα του.

Ένα δέντρο έχει πέσει και διασχίζει την λακκούβα. Ο Κάρλος στέκεται πάνω στον κορμό και προσπαθεί να περάσει απέναντι. Τουλάχιστον αυτό είναι λιγουλάκι επικίνδυνο. Αν κάποιος δεν προσέξει, μπορεί... μπλουμ!... να πέσει.

Αυτό μόλις έπαθε και ο Κάρλος. Ούτε και κατάλαβε πως βρέθηκε μέσα στο νερό.

Εκεί πέρα είναι η «μαυρούλα», όπως τη φωνάζει η Ορτένσια, και τον κοιτάει από την απέναντι όχθη έχοντας

ξεκαρδιστεί από τα γέλια. Γιατί πρέπει πάντα να τον βλέπει να ρεζιλεύεται;

Και το χειρότερο είναι ότι το κοριτσάκι ανέβηκε στον κορμό με ένα άλμα. Σίγουρα σκέφτεται να περπατήσει πάνω του. Ο Κάρλος την θυμάται να κρέμεται από τα κλαδιά της κερασιάς, λες και ήταν κάτι πανεύκολο. Εκείνη δεν θα πέσει και αυτό θα τον κάνει να φανεί ακόμα περισσότερο αδέξιος. Εκτός αν μπορεί να κάνει κάτι για να το αποτρέψει.

—Κατέβα από εκεί, εσύ! της φωνάζει. Δεν μπορείς να περάσεις από τον κορμό!

—Γιατί όχι;

—Επειδή... επειδή είναι για αυτούς που είμαστε από εδώ. Και εσύ είσαι ξένη.

—Εκείνη δεν του απάντα. Είναι πολύ απασχολημένη, κάνοντας πιρουέτες πάνω στον κορμό. Τι θα κάνει ο Κάρλος αν παρόλα αυτά περάσει; Να τη σπρώξει; Να τη χτυπήσει όταν φτάσει στο μέρος του; Ευτυχώς το κοριτσάκι πέφτει κάτω χωρίς να διαμαρτυρηθεί. Κάθεται και κοιτάει επίμονα.

—Τι κοιτάς; Αμάν! γκρινιάζει ο Κάρλος γεμάτος αμηχανία.

—Τα μούτρα σου. Ούτε αυτό μπορώ να κάνω;

Και οι δύο μένουν σιωπηλοί και μουτρωμένοι. Κάνει πολύ ζέστη και τα τζιτζίκια τραγουδούν σαν τρελά. Μια σταγόνα ιδρώτα γλιστρά από τη μύτη του Κάρλος. Κανείς δεν θα το ανεχόταν αυτό. Σηκώνεται να φύγει.

—Αν φύγεις μπορεί να έρθει ένας τσένος να περπατήσει στο δέντρο σου, τον προειδοποιεί.

Ο Κάρλος δεν απαντά.

—Εγώ η ίδια μπορώ να το κάνω... επιμένει το κοριτσάκι, προκαλώντας τον.

—Για τόλμα! λέει ο Κάρλος

—Αν φύγεις δεν θα μάθεις αν τόλμα, απαντά το κοριτσάκι με λίγο περίεργο τρόπο.

Ο Κάρλος διστάζει. Αν φύγει και το κοριτσάκι περάσει τον κορμό, αυτός θα χάσει και εκείνο θα κερδίσει.

Ο μόνος τρόπος να μην γίνει αυτό είναι να μείνει εκεί να παρακολουθεί, όσο χρειαστεί. Τι βλακείες είναι αυτές! Δίνει μια δυο κλωτσιές στον κορμό μέσα στα νεύρα. Από τις κλωτσιές, εκτός του ότι του διαλύθηκε το χοντρό δάχτυλο του ποδιού, πετάχτηκε και ένα κομμάτι από τον φλοιό του δέντρου.

—Αμάν! Ο Κάρλος παρατηρεί έκπληκτος το ξύλο που έχει βγει.

—*Τι αμάν;*

—Το κοριτσάκι ξαφνικά βρίσκεται δίπλα στον Κάρλος, δίχως αυτός να γνωρίζει εάν έχει περάσει από το πεσμένο δέντρο ή όχι. Αυτό όμως πλέον δεν τον ενδιαφέρει γιατί είναι αφοσιωμένος στην ανακάλυψη του.

Στο ξύλο είναι χαραγμένα μερικά μυστηριώδη σύμβολα. Είναι γραμμές που ανεβαίνουν και κατεβαίνουν και ξανανεβαίνουν. Αν κάποιος μισοκλείσει τα μάτια του, μοιάζει με μια φράση που κάποιος έγραψε ενώνοντας με μεγάλη προσοχή τις ουρίτσες από τα γράμματα. Μόνο που είναι γράμματα από ένα αλφάβητο, το οποίο ο Κάρλος δεν γνωρίζει.

—Κοίτα! φωνάζει. Μοιάζει με μήνυμα! Ένα κρυφό μήνυμα!

—Τι λέει;

—Δεν έχω ιδέα. Δεν γνωρίζω αυτή τη γλώσσα.

—Και ποιος το έκει γράφει;

Το κορίτσι περιεργάζεται τις γραμμές με το στόμα ανοιχτό. Στον Κάρλος αρέσει αυτό. Αποφασίζει να το κάνει λίγο διασκεδαστικότερο.

—Λοιπόν... πρέπει να είναι κάποιος με μαγικές δυνάμεις, λέει, διότι έχει γράψει πρώτα πάνω στο ξύλο χωρίς να το ξεφλουδίσει.

Το κοριτσάκι έχει μείνει με το στόμα ανοιχτό. Ο Κάρλος δεν θέλει να της το κλείσει. Έτσι του έρχεται η φαινή ιδέα και προσθέτει:

—Πρέπει να ήταν τα ντουέντε!²

Το πέταξε δίχως να το σκεφτεί. Ίσως επειδή η Ορτένσια μιλάει πολλές φορές για τα «ντουέντε». Κάθε φορά που συμβαίνει κάτι λίγο μυστηριώδες, κατηγορεί τα ντουέντε. Όταν δεν βρίσκει τα γυαλιά της. Ή όταν εξαφανίζεται το κέικ που έχει κρύψει στο ντουλάπι. Ή όταν ο Κάρλος ισχυρίζεται πως μόλις έπλυνε τα δόντια του, παρόλο που η οδοντόβουρτσα του είναι στεγνή.

—Τα ντουέντε τι είναι; ρωτάει το κορίτσι.

—Δεν έχεις ακούσει ποτέ να λένε για τα ντουέντε;

—Όχι.

—Λοιπόν είναι... πολύ μικρά και μαγικά ανθρωπάκια.

—Και που βρίσκονται; το κοριτσάκι κοιτά τριγύρω.

Το πίστεψε το αθώο το κοριτσάκι! Ο Κάρλος, χαρούμενος, αποφασίζει να συνεχίσει την πλάκα.

—Δεν μπορείς να τα δεις, λέει. Είναι πολύ μικρά και βγαίνουν μόνο τη νύχτα.

—Τότε, αν έρθουμε νύχτα θα τα δούμε;

—Όχι.

—Γιατί όχι;

—Γιατί είναι αδύνατον να τα δούμε, αμάν. Εκείνο είναι και το χάρισμα τους, να μην μπορείς να τα δεις.

—Αμάν, εσύ έχεις έρθει ποτέ εδώ το βράδυ;

—Όχι.

—Άρα δεν ξέρεις αν φαίνονται ή όχι.

—Όλοι το ξέρουν αυτό! Σου λέω ότι δεν φαίνονται, αμάν! φωνάζει εκνευρισμένος ο Κάρλος.

—Όμως δεν είσαι σίγουρος. Πάμε στοίχημα; Θα ήταν ωραία να έρθουμε να ρίξουμε μια ματιά το βράδυ.... αμάν.

—Σταμάτα να λες «αμάν», αμάν!

² ντουέντε: Φανταστικό πνεύμα, που λέγεται ότι κατοικεί σε μερικά σπίτια και προκαλεί σε αυτά ταραχή και αναστάτωση. Εμφανίζεται στις παραδοσιακές αφηγήσεις με τη μορφή γέρου ή παιδιού.

—Γιατί; Εσύ το λες όλη την ώρα! Το *αμάν* είναι και αυτό σαν το δέντρο;

Ο Κάρλος την κοιτάει χωρίς να καταλαβαίνει.

—Είναι λέξη μόνο για αυτούς που είναι από εδώ; επιμένει το κοριτσάκι.

—Σταμάτα να λες βλακείες! γκρινιάζει ο Κάρλος.

—Οι «βλακείες» τι είναι;

—Κοίτα πόσο άσχετη είσαι.

—«Άσχετη» τι σημαίνει;

Από τη μύτη του Κάρλος πέφτει μια άλλη σταγόνα ιδρώτα. Ξεφυσά.

4

Η Ορτένσια πλέκει καθισμένη στον καναπέ. Φτιάχνει μερικά τερλικάκια για το κρυστάλλινο μωρό.

—Από πού έρχεσαι Καρλίτος; Είσαι κατακόκκινος!

Πιάνει τα ρούχα του Κάρλος που είναι ακόμα βρεγμένα από τη βουτιά που έκανε στη λακκούβα.

—Και ιδρωμένος!

Του πιάνει το κεφάλι.

—Και το κεφάλι σου καίει! Σου είπα να κάτσεις στη σκιά. Και αν πάθεις ηλίαση; Τι θα πω εγώ στους γονείς σου;

Η Ορτένσια είναι πολύ υπερβολική με τους φόβους της. Αυτή τη φορά όμως μπορεί να έχει και δίκαιο. Ίσως ο ήλιος τον χτύπησε στο κεφάλι και για αυτόν τον λόγο συμπεριφέρθηκε στο κοριτσάκι με αυτόν τον ανόητο τρόπο.

Πρώτα ο καβγάς για τον κορμό. Έπειτα το ψεματάκι για το κρυφό μήνυμα και για τα ντουέντε. Και τέλος... το χειρότερο! Όταν το θυμάται ο Κάρλος, καίει ακόμα

περισσότερο το κεφάλι του. Δίχως να ξέρει το πώς και το γιατί, υποσχέθηκε τελικά στο κορίτσι να συναντηθούν στη λακκούβα για να ψάξουν τα ντουέντε.

Τα ξωτικά βέβαια είναι το λιγότερο. Ο Κάρλος ξέρει πως δεν υπάρχουν. Όμως αν δεν πάει, θα φανεί δειλός. Και αυτό δεν πρέπει να γίνει! Δεν φτάνει που το κοριτσάκι θεωρεί πως είναι ένας αδέξιος που του αρέσει να φοράει λουλούδια στα μαλλιά.

Ο Κάρλος βαριαναστενάζει, αλλά έχει κάτι στο στήθος, που δεν αφήνει να περάσει καλά ο αέρας. Στο πλάι του η Ορτένσια πλέκει και μιλάει, μιλάει και πλέκει, αλλά δεν του δίνει σημασία. Η ηλικιωμένη γυναίκα του έχει ήδη πει αρκετές φορές αυτό το καλοκαίρι:

—Μην με παρεξηγείς, καλέ μου. Από τότε που μένω μόνη μου έχω αρχίσει να μιλάω δυνατά.

Η Ορτένσια τραβάει το μαλλί του πλεξίματος. Το κουβάρι κυλά από τον καναπέ στο πάτωμα και πέφτει στα πόδια του Κάρλος. Εκείνος το κοιτάει και νιώθει να του έρχεται μια λαμπρή ιδέα. Ίσως να μην έχει χάσει κάθε ελπίδα, όπως φοβόταν.

5

Ενώ η Ορτένσια ετοιμάζει το φαγητό, ο Κάρλος παίρνει ένα κουβάρι από το καλάθι ραπτικής. Έπειτα, όταν μαζεύουν τα πιάτα ανοίγει κρυφά το συρτάρι του τραπέζιού της κουζίνας.

Αυτό που ψάχνει είναι ένας φακός, όμως βρίσκει και ένα σουγιά γενικής χρήσης. Εκείνος ο σουγιάς είναι τέλειος.

Έχει έξι χρήσεις: σουγιάς, ψαλίδι, ανοιχτήρι, νυχοκόπτης, τριμπουσόν και... μια άλλη που τώρα δεν του έρχεται στο μυαλό.

Ο σουγιάς ήταν του Πάκο, του άντρα της Ορτένσια, ο οποίος πέθανε τα Χριστούγεννα που πέρασαν. Μια μέρα, όταν μεγαλώσει, θα είναι του Κάρλος. Η Ορτένσια του το είχε υποσχεθεί. Προς το παρόν δεν θέλει να τον πάρει γιατί...

—Και αν κοπείς; Τι θα γίνει; Τι θα πω εγώ στους γονείς σου;

Αλλά αυτός δεν έχει σκοπό να κοπεί. Και αν εκεί έξω έχει τόσους κινδύνους όσους λέει η Ορτένσια, το θεωρεί φρόνιμο να πάει εξοπλισμένος. Φυλάει τον φακό και τον σουγιά στη τσέπη του.

Πήγε νωρίς στο κρεβάτι, χωρίς να παραπονεθεί. Αυτό ήταν τόσο περίεργο, που η Ορτένσια, έχοντας ανησυχήσει, βάζει πάλι το χέρι της στο μέτωπο του. Από το κρεβάτι, ο Κάρλος την ακούει να μιλάει για λίγο μόνη της για τις θερμοπληξίες.

Η ιδέα που έχει είναι να μείνει ξύπνιος μέχρι τα μεσάνυχτα. Έτσι κι αλλιώς, είναι πολύ αγχωμένος και δεν μπορεί να κοιμηθεί... Ή αυτό πιστεύει. Ούτε που κατάλαβε ποτέ πέρασε η ώρα όταν τον ξύπνησαν οι χτύποι του ρολογιού της εκκλησίας. Είναι μεσάνυχτα.

Το σπίτι της Ορτένσια έχει δυο πόρτες. Η κύρια είσοδος βγάζει στο χωριό. Η πίσω, που βρίσκεται στην κουζίνα, βγάζει στον κήπο και από τον κήπο στο λιβάδι, μέσω μιας σιδερένιας αυλόπορτας. Ο Κάρλος ανοίγει την αυλόπορτα αθόρυβα και δένει την άκρη του μαλλιού σε ένα από τα σιδερένια κάγκελα. Έπειτα ξεκινά να περπατάει προς το ποτάμι με το κουβάρι στο χέρι, αφήνοντας το να ξετυλίγεται από πίσω του.

Έτσι για να γυρίσει σπίτι, δεν θα είχε παρά να ακολουθήσει τη διαδρομή με το μαλλί. Χα! Δεν είναι και άσχημα για έναν που τον χτύπησε η ζέστη στο κεφάλι.

Το κακό είναι ότι τα πράγματα τη νύχτα δεν είναι όπως τη μέρα. Στο φως του φακού, τίποτα δεν μένει ακίνητο. Τα δέντρα είναι γίγαντες που τεντώνουν τα σηκωμένα χέρια τους. Οι πέτρες είναι κουλουριασμένα ζώα. Τα πάντα είναι πιο μακριά και έχουν αλλάξει θέση.

Το ποτάμι, που τη μέρα ακούγεται ζωηρά, το βράδυ βγάζει ένα άγριο βουητό. Η λακκούβα είναι άφαντη. Ο Κάρλος γυρίζει γύρω γύρω, προσπαθώντας να τη βρει.

Κάνει τόσες βόλτες που του τελειώνει το κουβάρι. Η άκρη του κουβαριού γλιστρά μέσα από τα δάκτυλα του. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή ακούει τσιρίδες:

—*Βοήτριοοο...!*

Εστιάζει τον φακό στη φωνή και βλέπει το κοριτσάκι να σκουντουφλάει και να δίνει γροθιές.

—Ποιος είναι ο *βοήτριος*; ρωτάει ο Κάρλος.

—Βοήτριο είναι να με βοηθήσεις, αμάν!

Ο Κάρλος πλησιάζει για να της προσφέρει «βοήθεια» και τη βλέπει μπλεγμένη σε ένα ζιγκ-ζαγκ από κλωστές που κρέμονται ανάμεσα στα κλαδιά των δέντρων.

Νομίζω πως είναι παγίδα των ντουέντε, κλαψουρίζει το κοριτσάκι.

Του Κάρλος του φαίνεται περισσότερο για ένα γιγάντιο και πολύ κακοφτιαγμένο ιστό αράχνης. Ο τύπος του ιστού που θα έκανε μια τεράστια και πολύ τσαπατσούλα αράχνη. Η καρδιά του χτυπά δυνατά.

—Άντε, θα με βοηθήσεις ή όχι;

Δυσκολεύεται να βρει το θάρρος να πιάσει μια από τις κλωστές. Χμμ... δεν κολλάει όπως ο ιστός μιας αράχνης, ούτε διαλύεται όταν το αγγίζει. Είναι ανθεκτικό, άσπρο και τριχωτό. Άσπρο και τριχωτό σαν... Σαν το μαλλί από το κουβάρι! Ο ίδιος ο Κάρλος έχει πέσει σε εκείνη την παγίδα, δίχως να το θέλει, ενώ έκανε βόλτες για να βρει τη λακκούβα. Βάζει τα γέλια, ανακουφισμένος.

—Δεν είναι τίποτα, είναι απλά μαλλί. Μην κουνιέσαι, θα σε ελευθερώσω με τον σουγιά μου, λέει και βγάζει τον

σουγιά, περήφανος. Είναι σουγιάς γενικής χρήσης, το ξέρεις;

Γενικής χρήσης. Αυτό είναι το πρόβλημα. Ο Κάρλος βγάζει τον νυχοκόπτη, το τιρμπουσόν και το ανοιχτήρι μέχρι να βρει τη λεπίδα του σουγιά. Επιτέλους κόβει τις κλωστές και φωνάζει:

—Ορίστε κοριτσάκι, είσαι πλέον ελεύθερη.

—Άιλα.

—Τι;

—Λέω πως με λένε Άιλα.

—Εγώ είμαι ο...

—Ο Καρλίτος, το ξέρω. Η γιαγιά φωνάζει συνέχεια το όνομα σου.

—Δεν με λένε Καρλίτο, με λένε Κάρλος.

—Σσος! Τι είναι αυτό; η Άιλα τον κάνει να σωπάσει με τη τρομαγμένη της έκφραση.

Ο Κάρλος ακούει τότε ένα βουητό μέσα από τη βλάστηση που τον ταραίζει, το κρακ των δέντρων που κόβονται και τις πατημασιές από κάτι μεγάλο και βαρύ που πλησιάζει.

—Λες να είναι ένα γιγάντιο ξωτικό; ψιθυρίζει η Άιλα.

—Αν είναι γιγάντιο, τότε δεν είναι ξωτικό, ψιθυρίζει ο Κάρλος. Εκτός αυτού, τα ξωτικά ούτε καν υπ...

—Έρχεται!

Η Άιλα τον σπρώχνει πάνω σε ένα θάμνο και αυτός πέφτει πάνω του. Πάνω στην ώρα! Μια τεράστια φιγούρα περνάει από δίπλα τους σαν αστραπή. Η περίεργη και τρομακτική σιλουέτα ξεχωρίζει σε έναν ουρανό, φωτισμένο από το φεγγάρι. Έπειτα χάνεται μέσα στα χόρτα.

Ο Κάρλος ακούει την Άιλα λαχανιασμένη. Αισθάνεται το χέρι του κοριτσιού που ψάχνει το δικό του και το σφίγγει.

—Ωχ, αμάν! λέει αυτός.

—Ωχ αμάν! λέει αυτή.

Τα χέρια τους είναι γεμάτο αγκάθια από τον θάμνο και πονάνε οι παλάμες τους με την επαφή.

Ακόμα και έτσι, περνάει αρκετή ώρα μέχρι να αφήσουν τα χέρια τους.

6

Ο Κάρλος ξυπνά στο κρεβάτι του. Ίσως όλο αυτό να ήταν ένας εφιάλτης.

Ή και όχι. Ο σουγιάς γενικής χρήσης βρίσκεται στο κομοδίνο του. Προσπαθεί να τον πάρει και το χέρι του πονάει. Ακόμα έχει αγκάθια από εχθές μέσα στις παλάμες του. Και κοίτα να δεις που αυτό του θύμιζε ποια είναι η έκτη λειτουργία του σουγιά γενικής χρήσης: τσιμπιδάκι. Βγάζει με αυτό τα αγκάθια, τα οποία είναι πολύ μικρά και σχεδόν αόρατα. Σαν τις τριχούλες που μένουν στο λαιμό του, όταν πηγαίνει στο κομμωτήριο, που με το ζόρι φαίνονται, αλλά φυσικά σε φαγουρίζουν.

Κρύβει όσο πιο γρήγορα μπορεί τον σουγιά όταν μπαίνει η Ορτένσια στο δωμάτιο του.

—Κάρλος, ξέρεις τι έγινε το κουβάρι με το μαλλί που δεν είχα ακόμα ξεκινήσει;

—Εεεε... δεν έχω ιδέα.

—Εχθές ήταν στο καλάθι και τώρα δεν είναι πουθενά. Λες και το έκαναν τα ντουέντε!

Η Ορτένσια καρφώνει πάνω του τα ματάκια της που είναι μισοκαλυμμένα από τις ρυτίδες. Ο Κάρλος χαμηλώνει το βλέμμα του και αναποδογυρίζει μια γωνία από το σεντόνι.

—Αν θέλεις, όταν τελειώσω τα τερλίκια του μωρού, μπορώ να σου πλέξω και εσένα ένα κασκόλ, προτείνει η Ορτένσια.

—Τρελάθηκες; Με αυτή τη ζέστη που κάνει;

—Όχι για τώρα, για τον χειμώνα.

—Αν το θέλεις τόσο πολύ, μουρμουρίζει ο Κάρλος.

Μετάνιωσε αμέσως για την κακή απάντηση, αλλά είναι που η Ορτένσια τον εκνευρίζει. Γιατί εξακολουθεί να στέκεται εκεί στο κατώφλι της πόρτας;

—Μήπως δεν θέλεις έναν αδερφούλη; λέει τώρα, ή μια αδερφούλα;

Πως της ήρθε αυτό; ο Κάρλος σηκώνει τους ώμους και κάνει ένα πουρτ με το στόμα.

—Το ίδιο μου κάνει.

—Δεν πρέπει να ζηλεύεις. Η Ορτένσια κάθεται στο κρεβάτι, το οποίο τρίζει από το βάρος της.

—Δεν ζηλεύω, αμάν!

—Και τότε, γιατί λες ψέματα; Και γιατί χάλασες το μαλλί για τα τερλικάκια;

Η Ορτένσια βγάζει από τη τσέπη της ποδιάς της ένα μπέρδεμα από άσπρο μαλλί ή μάλλον καλύτερα καφετί, που ήταν όλο μπερδεμένο και σκονισμένο. Τότε μόνο κατάλαβε πως χθες το βράδυ ξέχασε να λύσει το μαλλί από την αυλόπορτα.

—Δεν το ήθελα. Δεν ήθελα να το καταστρέψω.

—Τότε γιατί το πήρες;

—Το χρειαζόμουν.

Δεν μπορούσε βέβαια να εξηγήσει το γιατί. Αν μάθει για τον νυχτερινό περίπατο, θα λιποθυμήσει. Αν δεν της πει όμως για τον περίπατο, δεν μπορεί να της πει ούτε για το τρομακτικό τέρας που είδαν αυτός και η Άιλα. Αν όντως το είδαν. Τώρα που είναι μέρα αρχίζει να αμφιβάλει.

Η Ορτένσια δεν επιμένει άλλο, ούτε τον μαλώνει ξανά. Μετά το πρωινό πηγαίνουν οι δυο τους στο μοναδικό μαγαζί στην Αλκαμίγια, το οποίο έχει λίγο από όλα. Αγοράζουν ένα κουβάρι άσπρο μαλλί και δυο κουβάρια πράσινο. Το πράσινο είναι το αγαπημένο χρώμα του Κάρλος.

—Το απόγευμα θα ξεκινήσω το κασκόλ σου, λέει η Ορτένσια.

—Μου κάνεις μια χάρη, Καρλίτος; του ζητάει η Ορτένσια όταν γυρίζουν από τα ψώνια. Θα το έκανα εγώ, μα δυσκολεύομαι τρομερά να σκύβω.

Η Ορτένσια θέλει ο Κάρλος να βάλει στην αποθήκη με τα καυσόξυλα το ξύλο που βρίσκεται πεταμένο στην άκρη του κήπου. Το αγόρι κάπως χαίρεται που έχει με κάτι να ασχοληθεί. Σήμερα δεν έχει όρεξη να χώσει τη μύτη του σε κάτι που να είναι έξω από τον φράκτη.

—Κράτα μόνο τα μικρά κούτσουρα, του λέει η Ορτένσια. Τα μεγάλα πρέπει να κοπούν πρώτα σε κομμάτια για να χωρέσουν στην καμινάδα.

Τη δουλειά αυτήν την έκανε κάποτε ο άντρας της Ορτένσια χρησιμοποιώντας ένα σφυρί που κρέμεται από το τοίχο της αποθήκης. Αυτό που θα έδινε τώρα στον Κάρλος για να το χρησιμοποιήσει!

—Μπορώ να το δοκιμάσω εγώ; ρωτάει.

—Φύγε, φύγε! Τι τρελές είναι αυτές!

Λίγο αργότερα όταν ο Κάρλος μπαίνει για να δει το σφυρί (μόνο για να το δει, το ορκίζεται!) δεν είναι πια εκεί. Συνεχίζει να στοιβάζει για πολλή ώρα τα ξύλα, μέχρι που ανακαλύπτει κάτι απίστευτο: ένα από αυτά έχει χαραγμένα μερικά σύμβολα που μοιάζουν πολύ με εκείνα στο δέντρο που είχε πέσει στη λακκούβα. Τρέχει να το δείξει στην Ορτένσια.

—Ορτένσιαααα!

—Εδώ έξω είμαι, καλέ μου.

Η Ορτένσια σκουπίζει το κομμάτι του πεζοδρομίου που είναι απέναντι από την πόρτα της. Το σκουπίζει κάθε πρωί, λες και είναι μέρος του σπιτιού της.

Η Πούρα, η γειτόνισσα από απέναντι έχει βγει και αυτή να σκουπίσει. Είναι σίγουρο: μόλις βγαίνει η μια, βγαίνει και η άλλη. Μήπως είναι συνεννοημένες; Ή μήπως κατασκοπεύει η μία την άλλη από το παράθυρο;

Όπως και να έχει, τώρα βρίσκονται εκεί και σκουπίζουν προς αντίθετες κατευθύνσεις.

Ο Κάρλος πιστεύει πως στην πραγματικότητα ο δρόμος δεν είναι βρόμικος. Αυτό που κάνουν οι ηλικιωμένες γυναίκες είναι απλά να ανταλλάσσουν σκόνη και από τα δυο πεζοδρόμια. Και φυσικά, πέρα από αυτό να κουτσομπολεύουν. Ίσως το σκούπισμα να είναι μια δικαιολογία για να κουβεντιάσουν.

—Ορτένσια, κοίτα! ο Κάρλος της δείχνει το ξύλο. Σε αυτό το κούτσουρο γράφει κάτι. Για να δούμε αν το καταλαβαίνεις.

Η Ορτένσια βάζει τα γυαλιά της, που κρέμονται από το κορδόνι που φοράει, εξετάζει το ξύλο και βάζει τα γέλια.

—Εδώ δεν γράφει τίποτα. Αυτά είναι τα σημαδάκια που κάνουν τα σκαθάρια.

—Τι σκαθάρια;

—Μερικά σκαθάρια που βάζουν τα αυγά τους κάτω από τον φλοιό των δέντρων. Από τα αυγά γεννιούνται οι προνύμφες, που τρέφονται από το ξύλο. Καθώς τρώνε οι προνύμφες προχωράνε στον κορμό. Αυτές κάνουν αυτές τις χαρακιές που βλέπεις.

Ο Κάρλος σάστισε με την εξήγηση. Σαν να μην έφτανε αυτό, η Πούρα και η Ορτένσια βρίσκουν το λάθος του πολύ αστείο. Σταματούν να ρίχνουν η μία στην άλλη σκόνη για να μπορέσουν να γελάσουν με τη ψυχή τους.

Ο Κάρλος, ντροπιασμένος, πατάει το ξύλο λες και αυτό έφταιγε για όλα.

Πάντα αυτό γίνεται! Όταν οι μεγάλοι δεν είναι μπροστά, υπάρχουν πολλά πράγματα που του φαίνονται μαγικά, μυστηριώδη ή τον φοβίζουν. Όμως μετά, έρχονται εκείνοι και βρίσκουν για τα πάντα μια εξήγηση. Ξαφνικά εκείνα τα πράγματα γίνονται κανονικά και από τις μεγαλύτερες βλακείες. Σίγουρα συμβαίνει το ίδιο και με το τέρας από το προηγούμενο βράδυ. Σίγουρα στην πραγματικότητα ήταν ένα απλό και συνηθισμένο ζώο, αν και στο σκοτάδι έμοιαζε με κάτι εξαιρετικά σπάνιο και φρικιαστικό.

Ο Κάρλος φέρνει το ξύλο κλωτσώντας το, μέχρι το τέλος του δρόμου. Οι γυναίκες σταμάτησαν να γελάν πίσω από την πλάτη του. Μιλούν με κάποιον που μόλις είχε φτάσει. Αναγνωρίζει τη φωνή της Άιλα:

—...ο μπαμπάς μου θέλει μια δουλειά. Μεγάλη, και αν όχι, μικρή. Να σπείρει πράγματα, να βάψει, να επισκευάσει σπαγμένα πράγματα...

Ο Κάρλος επιστρέφει τρέχοντας στην πόρτα της Ορτένσια. Θέλει αυτός και η Άιλα να μιλήσουν μόνη τους για να μάθει τι σκέφτεται για το τέρας που είδαν το βράδυ, στο φως της ημέρας.

—Εσείς έχετε καμία δουλειά για το μπαμπά μου; λέει η Άιλα.

—Εγώ όχι, κορίτσι μου, λέει η Πούρα.

—Ούτε εγώ, λέει η Ορτένσια.

Ο Κάρλος κοιτά το ξύλο που είναι στα πόδια του και του έρχεται μια ιδέα.

—Κοίτα, Ορτένσια, ίσως ο πατέρας της Άιλα μπορεί να κόψει τα μεγάλα ξύλα, λέει. Αυτόν θα τον αφήσεις να χρησιμοποιήσει το τσεκούρι, έτσι δεν είναι;

Η Ορτένσια κάνει σαν να μην τον άκουσε.

—Εκεί πάει ο Εουλόχιος να παίζει μια παρτιντούλα ντόμινο, σχολιάζει και κάνει πως ενδιαφέρεται πολύ για έναν μεγαλύτερο άνδρα που μπαίνει στο μαγαζί της γωνίας.

Η Άιλα αρχίζει να τρέχει από πίσω του.

—Περίμενε περίμενε, κύριε Λουλόχιο. Έχεις καμιά δουλειά για τον μπαμπά μου;

Η Άιλα χάνεται μέσα στο μαγαζί, ψάχνοντας τον ηλικιωμένο. Στο δρόμο η Ορτένσια και η Πούρα ψιθυρίζουν.

—Στο σπίτι μου αυτό δεν μπαίνει, λέει η Πούρα. Βοηθούσε τη Χεσούσα στον κήπο και μετά τις έλειπαν τα μισά αγγούρια.

—Λοιπόν η μικρή τρώει τα κεράσια μου, λέει η Ορτένσια.

—Το καροτσάκι του Ρόκε εξαφανίστηκε.

—Κοίτα να δεις, έστειλε αυτήν, αντί να έρθει αυτός! αναφώνησε η Ορτένσια. Τι σόι πατέρας είναι αυτός;

—Την λυπάμαι την καημένη που ζει σαν αγρίμι.... σε ένα λεωφορείο! Που ξανακούστηκε; Τώρα που δεν έχει κρύο πάει στο καλό. Αλλά όταν έρχεται ο χειμώνας...

—Δεν νομίζω να συνεχίσουν μέχρι τότε να μένουν εδώ, λέει η Ορτένσια. Είναι ιδιωτικός χώρος. Ο ιδιοκτήτης θα τους διώξει.

—Μπα! Το οικόπεδο είναι του Ρουφίνο και ξέρεις σε τι κατάσταση βρίσκεται. Έχει τρελαθεί και δεν παίρνει χαμπάρι τίποτα.

—Δεν έχει εκεί έναν ανιψιό; λέει η Ορτένσια. Θα πρέπει να το μάθει για να κάνει κάτι. Αν τους αφήσουμε να μείνουν, θα έρθουν και άλλοι. Δεν θα μου άρεσε να έχουμε έναν καταυλισμό με ανθρώπους... ξένους, δίπλα στο χωριό. Σίγουρα θα προκαλέσει προβλήματα.

—Προβλήματα; Τι προβλήματα; ρωτάει ο Κάρλος.

Η Ορτένσια τον αγνοεί για δεύτερη φορά.

Ο Κάρλος, ενοχλημένος, πηγαίνει μέχρι το μαγαζί και κολλάει το πρόσωπο του στο τζάμι. Η Άιλα μιλάει με τέσσερις ηλικιωμένους κυρίους που παίζουν ντόμινο. Μοιάζουν τόσο πολύ μεταξύ τους που δεν ξέρει ποιος από αυτούς είναι ο Εουλόχιος. Ίσως και οι τέσσερις. Όλοι οι άντρες στην Αλκαμίγια του φαίνονται πως είναι ίδιοι.

Τώρα οι Εουλόχιοι κινούν αργά τα κεφάλια τους πέρα-δώθε. Φαίνεται πως ούτε αυτοί έχουν δουλειά για τον πατέρα της Άιλα.

—Καρλίτος; Τι κάνεις εκεί; φωνάζει η Ορτένσια από την πόρτα της. Άντε, έλα! Έχω κάνει περουνίγιας.³ Δεν θέλεις ένα;

—Τι είναι τα περουνιγιας;

Ο Κάρλος ταραχτήκε. Η Άιλα βγήκε από το μαγαζί και τώρα βρίσκεται δίπλα του. Είναι εξπέρ στο να φυτρώνει ξαφνικά σε διάφορα μέρη.

—Το περουνίγιας είναι ένα είδος μπισκότου, της εξηγεί.

—Τα μπισκότα μου αρέσουν πολύ, λέει η Άιλα.

³ Perrunillas: Τα περουνίγιας είναι παραδοσιακά γλύκισμαμα σε πολλές ισπανικές πόλεις. Μοιάζει με μπισκότο και φτιάχνεται από βούτυρο, αλεύρι, ζάχαρη και άλλα υλικά.

El gallimimus

Paloma Bordons

1

Después de comer, Hortensia se duerme viendo la telenovela y Carlos sale a explorar.

No hay gran cosa que explorar, pero prefiere estar afuera que en la casa. Sobre todo porque Hortensia ha dicho:

—¡No salgas con *la calor* que hace!

Por lo menos desobedecer es hacer algo.

Junto a la tapia del huerto crecen muchas flores moradas. Carlos hace con ellas una corona para su madre. Antes de cerrarla se la prueba, para ver si es lo bastante larga.

Y entonces oye la risa sobre su cabeza. Hay una niña negra mirándole subida al ciruelo. ¡Y él ahí como un tonto! Con las manos en alto y una guirnalda de flores en la cabeza.

—¡Qué miras! —le grita.

La niña salta al suelo y sale corriendo.

—¡No es para mí! —grita Carlos.

¡A ver si se va a pensar que le gusta llevar flores en el pelo!

Carlos abre la cancela del huerto y corre tras la niña. Pero un árbol se planta en su camino y no le da tiempo a frenar. El golpe le hace verlo todo rojo y amarillo. Oye a la niña que se ríe de nuevo. Cuando vuelve a mirar, ya no está.

Espachurra la guirnalda y la pisotea con rabia. De todas maneras, se iba a secar antes de que pudiera dársela a su madre.

2

—¿Subida al ciruelo dices? ¡Llevándose mis ciruelas, seguro! ¡Menuda fresca la morenita esa! —gruñe Hortensia cuando se entera.

Comenta que la niña y su padre llevan un par de meses por allí. Que viven al otro lado del río, en un autobús abandonado.

—Al principio nadie se sorprendió de verlos —dice Hortensia—. En primavera aparece por aquí gente de paso que va a la recogida de la fresa. Mucho extranjero. Pero los demás desaparecieron y la cría y él se quedaron.

—¿Y viven de verdad en un autobús?

—Eso parece. ¡Imagínate! —exclama Hortensia—. ¿Qué clase de vida es esa para una niña?

Sí, ¿qué clase de vida es? Carlos se muere de ganas de saberlo. Así que intenta ir a verlo con sus propios ojos. Pero Hortensia le llama a voces.

—¿Dónde vas, Carlitos?

—A ver el autobús.

—¡Quita, quita! ¡Qué cosas tienes! Ni se te ocurra acercarte por allí.

—¿Por qué?

—No me fío del hombre ese.

—¿Por qué?

—Es un desconocido. No hay que fiarse de los desconocidos. No tiene trabajo, no se sabe de qué vive. Y además, ¿por qué ha elegido vivir ahí apartado? Para mí que oculta algo. Prométeme que no te vas a acercar al autobús.

—¡Jopé! Nunca me dejas hacer nada.

—Solo intento cuidarte bien. El mundo está lleno de peligros para un niño. A ver, ¿qué le digo yo a tu madre si te pasa algo? ¡Bastante tiene ya sin que tú le des más preocupaciones!

Lo que tiene la madre de Carlos es un bebé en la tripa. El médico dice que es un bebé muy delicado y que su madre tiene que guardar reposo absoluto.

«Guardar reposo absoluto» suena tremendo, pero es simplemente no hacer nada. Según su madre, el bebé es tan frágil como si fuera de cristal, y tiene que llevarlo dentro con mucho cuidado para que no se rompa. Por eso se pasa el día en la cama aunque no esté enferma.

Tenían grandes planes para el verano. Iban a ir a Mallorca a ver a tío Fernando, que había prometido llevarle a navegar en su catamarán. Pero ahora ni catamarán ni porras. Sus padres se han quedado en Madrid esperando a que nazca el bebé y a él le han traído aquí con Hortensia. Para que esté más entretenido y fresquito, dicen. ¡Ja! Lo que pasa es que les estorba. Igual temen que haga daño al bebé, porque se le rompen con cierta facilidad las cosas de cristal.

Carlos piensa con resentimiento en sus padres. Estaría bien que le pasara algo peligroso de verdad. Así se arrepentirían de haberlo dejado abandonado en este pueblucho lleno de viejos.

¿Y si fuera en secreto a ver el autobús? Pero ni siquiera sabe dónde buscarlo. Además, Hortensia ha logrado meterle un poquito de miedo.

Bueno, también está el río. Es otro de esos lugares «llenos de peligros», donde Hortensia no quiere que vaya. Va.

3

¡A saber dónde están esos peligros de los que habla Hortensia! En verano el río es un chorrito de agua perezosa, que se hace un poco más ancho y más hondo en el lugar que llaman «la poza». Pero aun allí, el agua no le llega más arriba de las rodillas.

Un árbol se ha caído y atraviesa la poza. Carlos se pone de pie sobre el tronco e intenta cruzar al otro lado. Al menos eso es un poquitín peligroso. Si uno no tiene cuidado, puede... ¡patapaf!... caerse.

Es lo que acaba de pasarle a Carlos. Sin saber cómo, se encuentra sentado en el agua.

Y allí está «la morenita», como la llama Hortensia, mirándolo muerta de risa desde la otra orilla. ¿Por qué tiene que pillarle siempre haciendo el ridículo?

Para empeorar aún más las cosas, la niña sube de un brinco al tronco. Seguro que piensa cruzarlo. Carlos la recuerda colgada de las ramas del ciruelo como si tal cosa. Ella no se caerá y eso hará que él parezca aún más patoso. A no ser que pueda hacer algo por evitarlo.

—¡Baja de ahí, tú! —le ordena—. ¡No puedes cruzar por el tronco!

—¿Por qué no?

—Porque... Porque es para los que somos de aquí. Y tú eres extranjera.

Ella no replica. Está muy ocupada haciendo piruetas en el tronco. ¿Qué hará Carlos si cruza de todos modos? ¿Empujarla? ¿Pegarle cuando llegue a su lado?

Por suerte, la niña salta al suelo sin protestar. Se sienta y se le queda mirando.

—¿Qué miras? ¡Jopé! —gruñe Carlos, incómodo.

—Tu cara. *¿Eso no puedo tampoco?*

Los dos se quedan callados y enfurruñados. Hace mucho calor y las chicharras cantan como locas. Una gota de sudor se desliza por la nariz de Carlos. ¡Esto no hay quien lo aguante! Se levanta para marcharse.

—Si te vas, puede venir un *extranjero* y cruzar tu árbol —le advierte ella.

Carlos no contesta.

—Yo misma lo puedo cruzar... —insiste la niña, provocadora.

—¡Atrévete! —dice Carlos.

—Si te vas, no ves si *atrévome* —replica la niña en su español un poco peculiar.

Carlos duda. Si se marcha y la niña cruza el tronco, él pierde y ella gana.

La única forma de evitarlo es quedarse allí vigilando hasta que haga falta. ¡Qué situación más tonta! Da un par de patadas al tronco de pura rabia. Con los golpes, además de machacarse el dedo gordo del pie, hace que se desprenda un pedazo de corteza.

—¡Jopé! —Carlos observa asombrado la madera que ha quedado al descubierto.

—*¿Que Jopé?*

La niña está de pronto junto a él, sin que Carlos sepa si ha cruzado o no por el árbol caído. Pero eso ya no le preocupa porque está concentrado en su hallazgo.

En la madera hay grabados unos signos misteriosos. Son líneas que suben y bajan y vuelven a subir. Si uno entorna los ojos, parece una frase que alguien ha escrito poniendo

mucho cuidado en juntar los rabitos de todas las letras. Solo que son letras de un alfabeto que Carlos no conoce.

—¡Mira! —exclama—. ¡Parece un mensaje! ¡Un mensaje oculto!

—¿Qué dice?

—Ni idea. No entiendo esta lengua.

—¿Y quién lo ha *escrito*?

La niña contempla las líneas boquiabierta. A Carlos eso le encanta. Decide dar un poco de emoción al asunto.

—Pues... Tiene que ser alguien con poderes mágicos —dice—, porque ha escrito en la madera sin quitar la corteza primero.

La niña sigue sin cerrar la boca. Carlos no quiere que la cierre. Así que añade, en un arranque de inspiración:

—¡Habrán sido los duendes!

Le sale sin pensar. Será porque Hortensia habla muchas veces de «los duendes». Cada vez que ocurre algo un poco misterioso, les echa la culpa a los duendes. Cuando no encuentra sus gafas. O cuando desaparece el bizcocho que ha escondido en la despensa. O cuando Carlos asegura que as acaba de lavar los dientes aunque su cepillo esté seco.

—¿Duendes qué son? —pregunta la niña.

—¿Nunca has oído hablar de los duendes?

—No.

—Pues son... unos homrecitos muy pequeños y mágicos.

—¿Y dónde están? — La niña mira a su alrededor.

¡Ha picado, la muy inocente! Carlos, feliz, decide seguir con su broma.

—No se ven —dice—. Son muy pequeños y solo salen de noche.

—¿Entonces si venimos de noche los vemos?

—No.

—¿Por qué no?

—Porque es imposible verlos, jopé. Esa es la gracia de los duendes, que no se ven.

—¿Tú has estado aquí de noche, jopé?
—No.
—Entonces no sabes si se ven o no.
—¡Eso lo sabe cualquiera! ¡Te digo que no se ven, jopé! —
exclama Carlos, irritado.
—Pero seguro no estás. ¿A qué no? Estaría bien venir a
mirar de noche... Jopé.
—¡Deja de decir jopé, jopé!
—¿Por qué? ¡Tú lo dices todo el rato!
—¿Es que *jopé* es como el árbol?
Carlos la mira sin comprender.
—¿Es una palabra solo para la gente de aquí? —insiste la
niña.
—¡Deja de decir chorradas!—gruñe Carlos.
—¿Chorradas qué es?
—¡Mira que eres ignorante!
—¿*Inorante* qué es?
A Carlos le baja otra gota de sudor por la nariz. Resopla.

4

Hortensia teje sentada en el sofá. Está haciendo unos
patucos para el bebé de cristal.
—¿De dónde vienes, Carlitos? ¡Estás todo colorado!
Le toca la ropa aún húmeda por el chapuzón en la poza.
—¡Y sudado!
Le toca la cabeza.
—¡Y te arde la mollera! Te dije que te pusieras a la sombra.
¿Y si te da una insolación? ¿Qué les digo yo a tus padres?

Hortensia es muy exagerada con sus miedos. Pero a lo mejor esta vez tiene razón. A lo mejor el sol ha derretido el seso de Carlos y por eso se ha comportado de esa forma tan absurda con la niña.

Primero la pelea por el tronco. Luego la trola del mensaje secreto y los duendes. Y al final..., ¡lo peor! A Carlos le arde aún más la cabeza al recordarlo. Sin saber cómo ni por qué, acaba prometiendo a la chica que esa noche se reunirán en la poza para buscar duendes.

Los duendes, claro, son lo de menos. Carlos sabe que no existen. Pero si no va, quedara como un cobarde. ¡Y eso sí que no! Ya es bastante que la niña le tome por un patoso al que le gusta llevar flores en el pelo.

Carlos suspira hondo, pero hay algo en su pecho que no deja pasar bien el aire. A su lado, Hortensia teje y habla, habla y teje, pero él no le presta atención. La anciana se lo ha dicho ya varias veces este verano:

—No me hagas caso, majo. Desde que vivo sola me ha dado por hablar en voz alta.

Hortensia da un tirón a la lana. El ovillo rueda del sofá al suelo y choca con los pies de Carlos. Él se queda mirándolo y siente que se le enciende una bombilla en el cerebro. A lo mejor no se le ha derretido del todo como temía.

5

Mientras Hortensia hace la cena, Carlos coge un ovillo de su cesta de labores. Luego, cuando están recogiendo los platos, abre con disimulo el cajón de la mesa de la cocina.

Lo que busca es la linterna, y encuentra de propina la navaja multiusos. Mola esa navaja. Tiene seis funciones: navaja, tijeras, abrelatas, cortaúñas, sacacorchos y... otra que a Carlos no le viene ahora a la cabeza.

La navaja era de Paco, el marido de Hortensia, que se murió la última Navidad. Y un día, cuando sea más mayor, será para Carlos. Hortensia se lo ha prometido. Por ahora no quiere que la coja porque...

—¿Y si te cortas, qué? ¿Qué les digo yo a tus padres?

Pero él no se piensa cortar. Y si ahí afuera hay tantos peligros como dice Hortensia, le parece prudente ir armado. Se guarda la linterna y la navaja en el bolsillo.

Se acuesta temprano y sin protestar. Eso es tan raro que Hortensia, preocupada, vuelve a ponerle la mano en la frente. Desde la cama, Carlos la oye hablar un rato consigo misma sobre los golpes de calor.

Su idea es quedarse despierto hasta medianoche. De todos modos, está demasiado nervioso para dormir... O eso cree. Le parece que solo ha pasado un instante cuando le despiertan las campanadas del reloj de la iglesia. Son las doce.

La casa de Hortensia tiene dos puertas. La principal da al pueblo. Por la trasera, que está en la cocina, se sale al huerto, y del huerto al campo, a través de una cancela de hierro. Carlos abre la cancela con sigilo y ata el cabo de la lana a uno de los barrotes. Luego echa a andar hacia el río con el ovillo en la mano dejando que se desenrolle tras él.

Así, para volver a casa, solo tendrá que seguir el rastro de la lana. ¡Ja! No está mal para un cerebro derretido.

Lo malo es que las cosas de noche no son como de día. A la luz de la linterna, nada se está quieto. Los árboles son gigantes que agitan sus brazos alzados. Las piedras son animales agazapados. Todo está más lejos y cambiado de sitio.

El río, que por el día suena alegre, por la noche emite un rumor severo. Y la poza no aparece por ninguna parte. Carlos da vueltas y vueltas intentando encontrarla.

Tantas vueltas da, que se le acaba el ovillo. El final de la lana se le escapa entre los dedos. Justo entonces oye los gritos:

—*¡Usilioooo...!*

Enfoca la linterna hacia la voz y ve a la niña dando trompicones y manotazos.

—¿Quién es Usilio? —pregunta Carlos.

—¡Usilio es que me ayudes, jopé!

Carlos se acerca a prestarle «auxilio» y ve que está enredada en un zigzag de hilos tendidos entre las ramas de los árboles.

—Es una trampa de duendes, creo —gime la niña.

A él le parece más bien una telaraña gigante y muy mal hecha. El tipo de telaraña que haría una araña enorme y muy chapucera. El corazón se le acelera.

—¿Me ayudas o qué, tú?

Le cuesta animarse a tocar uno de los hilos. Mmm... No es pegajoso como una telaraña, ni se rompe al tocarlo. Es resistente, blanco, peludo. Blanco y peludo como... ¡Como la lana del ovillo! El mismo Carlos ha tendido esa trampa sin querer, mientras daba vueltas buscando la poza. Se echa a reír, aliviado.

—No es más que lana. No te muevas, que voy a liberarte con mi navaja. —La saca del bolsillo, muy ufano—. Es una navaja multiusos, ¿sabes?

Multiusos. Ese es el problema: Carlos saca el cortaúñas, el sacacorchos y el abrelatas antes de dar con la hoja de la navaja. Corta por fin los hilos y exclama:

—¡Ya estás libre, hala!

—Hala no, Aila.

—¿Qué?

—Que me llamo Aila.

—Yo soy...

—Carlitos, ya lo sé. La señora vieja grita su nombre todo el rato.

—¡No me llamo Carlitos! Me llamo...

—¡Ssst! ¿Qué es eso? —Aila le hace callar con un gesto asustado.

Carlos escucha entonces un rumor de vegetación que se agita, el chasquido de ramas que se tronchan, y las pisadas de algo grande y pesado que se acerca.

—¿Será un duende gigante? susurra Aila

—Si es gigante, no es un duende—susurra Carlos—. Además, los duendes ni siquiera exis...

—¡Que viene!

Aila le empuja contra un arbusto y se pega a él. ¡Justo al tiempo! Un bulto enorme pasa junto a ellos a toda velocidad. Su silueta extraña y escalofriante se recorta un momento contra el cielo iluminado por la Luna. Luego se pierde en la maleza.

Carlos escucha la respiración entrecortada de Aila. Siente la mano de la niña que busca la suya y la aprieta.

—¡Ay, jopé! —dice él.

—¡Ay, jopé! —dice ella.

Tienen las manos llenas de espinas del matorral, y les duelen las palmas con el contacto.

Aun así, tardan un buen rato en soltarse.

6

Carlos despierta en su cama. A lo mejor todo ha sido una pesadilla.

O no. La navaja multiusos está en su mesilla y le escuece la mano al cogerla. Todavía tiene espinas de anoche

clavadas en la palma. Y mira por donde, eso le hace recordar cuál es la sexta función de su navaja multiusos: pinzas. Se quita con ellas las espinas, que son muy pequeñas y casi invisibles. Como los pelitos que se le quedan en el cuello cuando va al peluquero, que apenas se ven, pero vaya si pican.

Oculto a toda prisa la navaja cuando Hortensia se asoma a su cuarto.

—Carlos, ¿sabes qué ha sido del ovillo de lana que tenía sin empezar?

—Eeeeh... Ni idea.

—Ayer estaba en la cesta y ahora no aparece por ninguna parte. ¡Parece cosa de duendes!

Hortensia clava en él sus ojillos medio entenados en arrugas. Carlos baja la vista y retuerce una esquina de la sábana.

—Si quieres, cuando acabe los patucos del bebé, te puedo tejer a ti una bufanda —propone Hortensia.

—¿Estás loca? ¡Con el calor que hace!

—Para ahora no, para el invierno.

—Si te hace ilusión... —rezonga Carlos.

Lamenta al instante la mala contestación, pero es que Hortensia le está poniendo nervioso. ¿Por qué sigue ahí plantada en el umbral de la puerta?

—¿Acaso no quieres tener un hermanito? —dice ahora—. ¿O una hermanita?

¿Y eso a qué viene? Carlos se encoge de hombros y hace una pedorreta.

—Me da lo mismo.

—No tienes que estar celoso. —Hortensia se sienta en la cama, que cruje bajo su peso.

—¡No estoy celoso, jopé!

—Entonces, ¿por qué mientes? ¿Y por qué echas a perder la lana de los patucos? Hortensia saca del bolsillo de su delantal una maraña de lana blanca, o más bien parda, toda

enmarañada y polvorienta. Solo entonces Carlos cae en la cuenta de que anoche olvidó desatar la lana de la cancela.

—¡Ha sido sin querer! No quería estropearla.

—¿Por qué la cogiste entonces?

—Me hacía falta.

No puede explicarle para qué, claro. Si se entera de su salida nocturna le da un patatús. Y si no le habla de la salida, tampoco puede hablarle del bicho tremendo que vieron Aila y él. Si es que lo vieron de verdad. Ahora que es de día empieza a dudarlo.

Hortensia no insiste más ni vuelve a reñirle. Después del desayuno van los dos a la única tienda de Alcamilla, que tiene un poco de todo. Compran un ovillo de lana blanca y dos ovillos de lana verde. El verde es el color favorito de Carlos.

—Esta tarde empiezo con tu bufanda—dice Hortensia.

7

—¿Me haces un favor, Carlitos? —le pide Hortensia cuando vuelven de comprar—. Lo haría yo, pero me cuesta horrores agacharme.

Hortensia quiere que Carlos meta en la leñera la leña que está desparramada en una esquina del huerto. El chico casi se alegra de tener algo en qué ocuparse. Hoy no se anima a asomar la nariz más allá de la cancela.

—Guarda solo los tarugos pequeños —le dice Hortensia—. Los grandes hay que cortarlos primero en trozos para que quepan en la chimenea.

Esa tarea la hacía antes el marido de Hortensia, usando un hacha que cuelga de la pared de la leñera. ¡Lo que daría Carlos por usarla!

—¿Puedo probar yo? —pregunta.

—¡Quita quita! ¡Vaya ideas de bombero que tienes!

Un rato después, cuando Carlos se asoma a ver el hacha (isolo a verla, lo jura!) ya no está. Sigue apilando leños un buen rato, hasta que descubre algo sorprendente: uno de ellos tiene grabados unos signos muy parecidos a los del árbol caído en la poza. Corre a enseñárselo a Hortensia.

—Hortensiaaaa!

—Estoy aquí afuera, majo.

Hortensia está barriendo el trozo de acera que hay frente a su puerta. La barre todas las mañanas, como si fuera parte de su casa.

Pura, la vecina de enfrente, también ha salido a barrer. No falla: en cuanto sale una, sale la otra. ¿Será que se ponen de acuerdo? ¿O que se espían por la ventana?

Sea como sea, allí están ahora, dando escobazos en direcciones opuestas.

A Carlos le parece que la calle no está sucia de verdad. Que lo que hacen las ancianas es tan solo intercambiar el polvo de ambas aceras. Bueno, eso y charlar. Quizá barrer es una excusa para conversar.

—¡Hortensia, mira! —Carlos le muestra el leño—. Este tarugo tiene una cosa escrita. A ver si tú lo entiendes.

Hortensia se pone las gafas, que lleva colgadas de un cordón, examina el madero y se echa a reír.

—Ahí no pone nada. Eso son caminitos que hacen los escarabajos.

—¿Qué escarabajos?

—Unos escarabajos que ponen sus huevos bajo la corteza de los árboles. De los huevos nacen las larvas, que se alimentan de madera. Según comen, las larvas van

avanzando por el tronco. Son ellas las que hacen esos surcos que ves.

Carlos se queda muy chafado por la explicación. Para colmo, Pura y Hortensia encuentran su error de lo más cómico. Dejan de echarse polvo la una a la otra para poder reírse a gusto.

Carlos, abochornado, pateo el leño como si tuviese la culpa de todo.

¡Siempre es igual! Cuando los mayores no están delante, hay muchas cosas que le parecen mágicas, o misteriosas, o que le dan miedo. Pero luego llegan ellos y encuentran una explicación para todo. Y de pronto esas cosas se vuelven normales y de lo más tontas. Seguro que pasa lo mismo con el bicho de la noche anterior. Seguro que en realidad era un animal normal y corriente, aunque en la oscuridad parecía rarísimo y espeluznante.

Carlos lleva el leño a patadas hasta el final de la calle. A su espalda, las mujeres han dejado de reírse. Hablan con alguien que acaba de llegar. Reconoce la voz de Aila:

—...que mi papá quiere un trabajo. Grande o si no pequeño. Plantar cosas, pintar, arreglar cosas *rompidas*...

Carlos vuelve a toda prisa a la puerta de Hortensia. Quiere hablar con Aila en privado y saber qué piensa del bicho de la noche a la luz del día.

—¿Vosotras tenéis un trabajo para mi papá? —está diciendo Aila.

—Yo no, nena —dice Pura.

—Yo tampoco —dice Hortensia.

Carlos mira el leño que tiene a sus pies y eso le da una idea.

—Oye, Hortensia, a lo mejor el padre de Aila puede cortar los maderos grandes —dice—. A él sí que le dejarás usar el hacha, ¿no?

Hortensia hace como si no lo oyera.

—Ahí va el Eulogio a echar su partidita de dominó — comenta, y finge estar muy interesada por un hombre mayor que está entrando en el bar de la esquina.

Aila echa a correr hacia él.

—¡Espera! ¡Espera, señor Lulogio! ¿Tienes un trabajo para mi papá?

Aila desaparece en el bar en pos del anciano. En la calle, Hortensia y Pura cuchichean.

—En mi casa ese no entra —dice Pura—. Estuvo ayudando a Jesusa en el huerto y luego le faltaban la mitad de los pepinos.

—Pues la cría se come mis ciruelas —dice Hortensia.

—Al Roque le ha desaparecido la carretilla.

—¡Y mira que mandarla a ella en vez de preguntar él! — exclama Hortensia—. ¿Qué clase de padre es ese?

—Me da lástima la pobre, viviendo como una salvaje... ¡Y en un autobús! ¿Dónde se ha visto? Ahora que no hace frío, pase. Pero cuando llegue el invierno...

—No creo que para entonces sigan aquí —dice Hortensia—. Están en un terreno privado. El dueño los echará.

—¡Quia! El terreno es del Rufino y ya sabes como está, que se le ha ido la cabeza y no se entera de nada.

—¿No tiene por ahí un sobrino? —dice Hortensia—. Habría que avisarle para que haga algo. Si les dejamos que se queden, vendrán otros. Y no me gustaría tener un campamento de gente deǵ fuera cerca del pueblo. Seguro que trae problemas.

—¿Problemas? ¿Qué problemas? —pregunta Carlos.

Hortensia le ignora por segunda vez.

Carlos, ofendido, va hasta el bar y pega la cara al cristal. Aila está hablando con cuatro señores viejos que juegan al dominó. Se parecen tanto que no sabe cuál de ellos es Eulogio. A lo mejor los cuatro. Todos los hombres de Alcamilla le parecen iguales.

Ahora los Eulogios menean despacio sus cabezas de lado a lado. Se ve que tampoco tienen trabajo para el padre de Aila.

—¡Carlitos! ¿Qué haces ahí? —vocea Hortensia desde su puerta—. ¡Ven, anda! He hecho perrunillas. ¿No quieres una?

—¿Perrunillas qué es?

Carlos se vuelve sobresaltado. Aila ha salido del bar y está a su lado. Es toda una experta en plantarse por sorpresa en los sitios.

—Una perrunilla es una especie de galleta —le explica.

—Las galletas me gustan bastante —dice Aila.

Σχολιασμός

Η πρόταση της Nord επικεντρώνεται σε ένα μεταφραστικά προσανατολισμένο και λειτουργικό μοντέλο κειμενικής ανάλυσης. Το μοντέλο της Nord μπορεί να επανομασθεί «προσανατολισμένο στη μετάφραση», γιατί δύναται να χρησιμοποιηθεί όχι μόνο για την ανάλυση του κειμένου-πηγής, αλλά και για την ανάλυση του κειμένου-στόχου που καθορίζεται από τη μεταφραστική εντολή (ή μεταφραστικές οδηγίες). Επιπλέον, μετάφραση είναι, για τη Nord, η παραγωγή ενός λειτουργικού κειμένου-στόχου που διατηρεί μια σχέση με ένα δεδομένο κείμενο-πηγή, η οποία καθορίζεται από το μεταφραστικό σκοπό (Καράντζαλη, 2007, σελ 12-14).

Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο τίθεται μια σειρά ερωτημάτων, στα οποία καλούμαστε να απαντήσουμε. Η πρώτη ομάδα εξετάζει τα εξωκειμενικά στοιχεία, με τα οποία γίνεται αναφορά στις επικοινωνιακές καταστάσεις, στο πλαίσιο των οποίων λειτουργούν το κείμενο-πηγή και το επιδιωκόμενο κείμενο-στόχος. Σε αυτή την ομάδα

ανήκει η πραγματολογία του πομπού, η πρόθεση του, η πραγματολογία του δέκτη, το μέσο και το κανάλι, η πραγματολογία του τόπου και του χρόνου, η αφορμή της επικοινωνίας και η λειτουργία του κειμένου. Η δεύτερη ομάδα ερωτημάτων εξετάζει τους ενδοκειμενικούς παράγοντες, με τους οποίους γίνεται αναφορά στο κείμενο αυτό καθ' αυτό. Σε αυτήν ανήκουν το θέμα, το περιεχόμενο, οι πολιτισμικές προϋποθέσεις, η δομή και του κειμένου, τα παραγλωσσικά στοιχεία, το λεξιλόγιο, η σύνταξη και τα υπερτεμαχιακά στοιχεία. (Nord, 1995)

Η Πομπός του κειμένου-αφετηρίας είναι η συγγραφέας Paloma Bordons, ενώ του κειμένου στόχος είναι ο μεταφραστής πρόθεση του πομπού είναι η δημιουργία ενός βιβλίου. Ο μεταφραστικός σκοπός, δηλαδή ο λόγος που μεταφράστηκε το εν λόγο κείμενο είναι η δημιουργία ενός εκφραστικού κειμένου στα ελληνικά που θα έχει την ίδια επίδραση στους αναγνώστες αλλά ταυτόχρονα θα διατηρεί τα στοιχεία της πολιτισμικής πραγματικότητας στην οποία βασίζεται το πρωτότυπο.

Οι αποδέκτες στο κείμενο αφετηρίας είναι οι ισπανόφωνοι αναγνώστες, ιδιαίτερα το ισπανόφωνο παιδικό κοινό ή όσοι ενδιαφέρονται να διαβάσουν το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο. Οι αποδέκτες στο κείμενο στόχο είναι οι ελληνόφωνοι αναγνώστες που ενδιαφέρονται να διαβάσουν το βιβλίο. Κάνουμε λόγο επομένως τόσο για ένα ειδικό κοινό, όσο και για ένα ευρύ κοινό.

Το μέσο στο κείμενο-πηγή, όσο και στο κείμενο στόχος είναι ο γραπτός λόγος, που συνοδεύεται με εικόνες και ο διάυλος είναι το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο. Το κείμενο αφετηρίας εκδόθηκε το Νοέμβριο του 2017 και ο τόπος έκδοσης του είναι η Μαδρίτη.

Αφορμή της επικοινωνίας του κειμένου-πηγής είναι η δημιουργία ενός παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου ενώ του κειμένου αφίξεως θα μπορούσε να είναι η επιθυμία δημιουργία ενός μεταφράσματος του παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου

Σύμφωνα με τη τριμελή διάκριση των κειμένων της Reiss, σε πληροφοριακά, εκφραστικά και προτρεπτικά, το εν λόγο κείμενο ανήκει στα εκφραστικά, καθώς πρόκειται για ένα παιδικό μυθιστόρημα. Τα εκφραστικά κείμενα εστιάζουν στη μορφή και η κυρίαρχη λειτουργία τους είναι εκφραστική. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την αισθητική διάσταση της γλώσσας για μεταδώσει ένα καλλιτεχνικά οργανωμένο περιεχόμενο. Ο επικοινωνιακός στόχος του κειμένου αφετηρίας επομένως είναι η πρόκληση αισθητικής απόλαυσης. (Γραμμενίδης, 2009, 140-142) Το περιεχόμενο του πρέπει να μεταφραστεί με αντίστοιχα καλλιτεχνικό τρόπο, έτσι ώστε να προκαλέσει παρόμοια εντύπωση στους αναγνώστες του μεταφράσματος. Ο μεταφραστής σε αυτή τη περίπτωση καλείται να ταυτιστεί με την καλλιτεχνική και δημιουργική πρόθεση του

συντάκτη του κειμένου κειμένου-πηγή, να υιοθετήσει τη θεώρηση του, για να διατηρήσει την καλλιτεχνική ποιότητα του εν λόγω κειμένου. (Γραμμενίδης, σελ 148). Η μετάφραση είναι ομοιολειτουργική καθώς υπάρχει ταύτιση λειτουργιών των κειμένων αφετηρίας και αφίξεως. (Κελάνδριας, 2007, σελ. 40) Επομένως, η επίδραση που πρέπει να έχουν στον αναγνώστη πρέπει να είναι ίδια.

Πρόκειται για ένα παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο, με θέμα τις περιπέτειες ενός μικρού αγοριού, το οποίο βρίσκεται δίχως να θέλει σε ένα χωριό, στο οποίο συμβαίνουν μυστηριώδη πράγματα. Ο Κάρλος περνάει τις διακοπές στην Ορτένσια γιατί η μητέρα του πρέπει να είναι σε πλήρη ανάπαυση λόγω επιπλοκών στην εγκυμοσύνη. Εκείνος θα προτιμούσε να ταξιδεύσει με το πλοίο του θείου του και να μην είναι σε αυτό το βαρετό χωριό, στο οποίο υπάρχουν μόνο ηλικιωμένοι. Τότε λοιπόν θα γνωρίσει την Άιλα, η οποία ζει με τον πατέρα της σε ένα λεωφορείο και μαζί θα ανακαλύψουν πως υπάρχει ένα μυστηριώδες και τεράστιο ζώο που κρύβεται στο δάσος. Δεν είναι το μοναδικό μυστήριο που πρέπει να λύσουν, καθώς στην Αλκαμίγια συμβαίνουν πολύ παράξενα πράγματα.

Ο τόπος στον οποίο εξελίσσεται η πλοκή του έργου είναι η Ισπανία. Πιθανόν σε ένα φανταστικό χωριό στην Ισπανία, στην Αλκαμίγια. Ένα χωριό που βρίσκεται δίπλα στο δάσος και είναι γεμάτο ηλικιωμένους. Ο ακριβής χρόνος της πλοκής δεν προσδιορίζεται, αν και από το κείμενο αλλά και από τις εικόνες του βιβλίου μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αναφέρεται σε ένα καλοκαίρι, της τελευταίας δεκαετίας, καθώς αναφέρεται σε μέσα (σύγχρονα κινητά τηλέφωνα, skype, candy crush) αλλά και σε επίκαιρα θέματα της σύγχρονης πραγματικότητας.

Έπειτα ακολουθούν οι γνωστικές προϋποθέσεις και τα πολιτιστικά δεδομένα. Στο κείμενο υπάρχει πολλοί πολιτισμικοί ενδείκτες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα προσωνύμια (Κάρλος, Ορτένσια, Άιλα, Πούρα, Χεσούσα), τα τοπωνύμια (Μαγιόρκα, Αλκαμίγια), και η αναφορά σε διάφορα εδέσματα που ανταποκρίνονται στην ισπανική πραγματικότητα (πόρας, περουνίγιας). Τα κύρια ονόματα έχουν ιδιαίτερη σημασία και η μετάφραση τους απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, καθώς αποτελούν όχι μόνο προϊόν της φαντασίας της συγγραφέως αλλά και προϊόν της εκάστοτε γλωσσικής πραγματικότητας. (Γεωργίου, 2018)

Η δομή και ο τρόπος διάρθρωσης του πρωτοτύπου κειμένου, την οποία διατήρησα και στο μετάφρασμα, είναι απλή. Το βιβλίο αποτελείται από 22 κεφάλαια. Πάνω από κάθε κεφάλαιο υπάρχει ο αριθμός, που δηλώνει το κεφάλαιο. Καθώς αναφέρεται σε ένα παιδικό κοινό, το έργο είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ευανάγνωστο

από το κοινό στο οποίο απευθύνεται και να μην το κουράζει. Έτσι, κάθε κεφάλαιο αποτελείται από λίγες σελίδες, οι οποίες έχουν συγκεκριμένο αριθμό σειρών, που συνοδεύονται από εικόνες. Οι εικόνες είτε συνοδεύουν το κείμενο (συνήθως μικρές εικόνες, στο τέλος κάθε κεφαλαίου) ή ακόμα καλύπτουν ολόκληρες σελίδες. Το κείμενο και η εικόνα λειτουργούν αρμονικά. Η γραμματοσειρά είναι ευανάγνωστη και το μέγεθος του είναι κατάλληλο. Με αυτόν τον τρόπο, το κείμενο προσαρμόζεται στις ανάγκες του παιδιού-αναγνώστη, ο οποίος δεν κουράζεται και το ενδιαφέρον του διατηρείται αμείωτο.

Επιπλέον παρατηρούμε ποικιλία στο λεξιλόγιο και στα εκφραστικά μέσα. Το λεξιλόγιο είναι απλό και κατανοητό, δίχως εξεζητημένες λέξεις. Ωστόσο, δεν στερείται ποικιλίας και δημιουργικότητας. Η συγγραφέας μέσα από μια ποικιλία λέξεων και εκφραστικών μέσων, χτίζει περίτεχνα την πλοκή. Ο διάλογος υπάρχει σε όλη τη διάρκεια της αφήγησης, αποδίδοντας ζωντάνια και παραστατικότητα. Επιπλέον, η σύνταξη είναι απλή και κατανοητή.

Ιδιαίτερα σημασία έχουν τα υπερτεμαχικά στοιχεία. Ο δέκτης ενός γραπτού κειμένου αναπτύσσει ένα είδος «ακουστικής φαντασίας», που του προσφέρει ηχητικές εικόνες. Για αυτό τον λόγο, καθοριστικό ρόλο κατέχει ο «τόνος» ενός κειμένου και τα σημεία στίξης. Καθώς πρόκειται για ένα παιδικό λογοτεχνικό στοιχείο, που χαρακτηρίζεται από θεατρικότητα και παραστατικότητα είναι ιδιαίτερα σημαντικά ο ρυθμός και η μελωδία των προτάσεων, αλλά και τα σημεία στίξης, που εκφράζουν τον τόνο της φωνής και συναισθήματα όπως η έκπληξη, η αγανάκτηση κτλ. Ο τόνος παίζει καθοριστικό ρόλο σε μια σειρά παραγόντων και διαμορφώνει το σκοπό του κειμένου, τον τρόπο που θα τον εκλάβει το κοινό αλλά και μας δίνει στοιχεία για την προσωπικότητα του συγγραφέα. Ένα άλλο στοιχείο είναι τα πλάγια γράμματα, τα οποία χρησιμοποιεί η συγγραφέας στη συγκεκριμένη περίπτωση για να δηλώσει πως έγινε κάποιος λάθος από τον ομιλητή, είτε γραμματικό, είτε λεξιλογικό.

Στο συγκεκριμένο κείμενο επιλέγεται ένας αφηγηματικός τόνος, αντί για ένα διδακτικό. Άλλωστε αξίζει να σημειωθεί ότι ο σκοπός κάθε συγγραφέα δεν είναι να διδάξει στα παιδιά, αλλά να τα φέρει κοντά στο βιβλίο. Έτσι το βιβλίο, όπως και το μετάφρασμα δεν πρέπει να έχει διδακτικό τόνο. Ο μεταφραστής δεν θα πρέπει να λειτουργεί με πατερναλιστικό τρόπο όσο αφορά την επεξεργασία του κειμένου στόχου. Καταλαβαίνουμε ότι λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο, όταν εξηγεί σε αυτό στοιχεία τα οποία ο συγγραφέας είχε αφήσει να εννοηθούν στο κείμενο πηγή, όταν εξηγεί συγκεκριμένες αναφορές και υπαινιγμούς που θεωρεί πως είναι δύσκολο να γίνουν

κατανοητά από τους αποδέκτες, και όταν επίσης αφαιρεί επίτηδες αναφορές. (Lorenzo, 2014)

Ο επιδέξιος συγγραφέας δεν γράφει διαφορετικά ή με λιγότερη επιμέλεια για τα παιδιά, απλά και μόνο επειδή πιστεύει πως δεν έχουν επίγνωση του ύφους ή της γλώσσας. Ο συγγραφέας E. B. White υποστηρίζει:

«...Πολλοί συγγραφείς εσκεμμένα αποφεύγουν να χρησιμοποιήσουν λέξεις, τις οποίες πιστεύουν πως το παιδί δεν γνωρίζει. Αυτό αφαιρεί την ζωντάνια και προκαλεί πλήξη στον αναγνώστη. Τα παιδιά αγαπούν τις λέξεις που τους κάνουν τη ζωή δύσκολη, υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκονται σε ένα πλαίσιο που τους απορροφά την προσοχή.».

Επιπλέον ιδιαίτερα σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως υπάρχει αλληλεξάρτηση τόσο στους εξωκειμενικούς παράγοντες, στους ενδοκειμενικούς αλλά και μεταξύ τους. Από αυτό προκύπτει πως οι παράγοντες και η σειρά ανάλυσης τους δεν γίνεται να τηρηθούν πάντα, καθώς οι πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά του κειμένου που αναφέρονται κατά κανόνα σε ένα παράγοντα μπορούν να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για έναν άλλο παράγοντα. Για παράδειγμα το θέμα του κειμένου, η λειτουργία του, ο χρόνος που αναφέρεται και ο χρόνος που γράφτηκε, οι αποδέκτες του παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της δομής, στην επιλογή του λεξιλογίου, των υπερτεμαχιακών στοιχείων κτλ. (Nord, 1995)

Η επίδραση που προκαλείται στους αναγνώστες είναι η κατάσταση που υπογραμμίζει την σχέση αυτών των παραγόντων. Είναι το αποτέλεσμα της προσπάθειας επικοινωνίας μεταξύ του πομπού και του αποδέκτη. Σε αυτήν ανήκουν τόσο οι βραχυπρόθεσμες όσο και οι μακροπρόθεσμες συνέπειες, οι άμεσες και οι έμμεσες. (Nord, 1995)

Οι συγγραφείς μπορούν να μας κάνουν να συμμετέχουμε σε μια ιστορία, που κεντρίζει το ενδιαφέρον, δημιουργώντας ένα παραστατικό περιβάλλον, με ζωντανούς χαρακτήρες και να μας φέρουν σε επαφή με σημαντικά θέματα. Επιπλέον μπορούν να γράψουν με ποιητικό τρόπο και ο τρόπος σκέψης τους να μας συνδέσει με ένα βαθύτερο τρόπο με το κύριο θέμα, καθιστώντας μας σε ενεργούς παρατηρητές των γεγονότων.

Σκοπός αυτού του βιβλίου δεν είναι μόνο απλά να ψυχαγωγήσει τα παιδιά, αλλά και να μεταβιβάσει στους αναγνώστες ένα σύνολο αξιών, καθώς πέρα από τη διασκεδαστική και ευχάριστη πλοκή του, θίγει προβλήματα και θέματα της σύγχρονης πραγματικότητας. Ανάμεσα σε αυτά είναι η παράνομη μετανάστευση, οι πρόσφυγες, η σημασία της οικογένειας, της φιλίας, της αλληλεγγύης. Μέσα από την παιδική αθώα

ματιά και ένα σύνολο αλληγοριών προσφέρει μηνύματα που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα των παιδιών.

Τα προβλήματα που προκύπτουν κατά την διαδικασία της μετάφρασης είναι πραγματολογικά, πολιτισμικά, γλωσσολογικά αλλά και σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες του κειμένου αφετηρίας.

Σημαντικό ρόλο στο κείμενο κατέχουν τα στοιχεία θεατρικότητας, που προσδίδουν στο έργο ζωντάνια και παραστατικότητα. Οι διάλογοι, η περιγραφή των κινήσεων και των εκφράσεων των πρωταγωνιστών, η περιγραφή του μέρους που εξελίσσεται η δράση αποτελούν στοιχεία θεατρικότητας. Η συνολική αίσθηση που προκαλείται στο έργο είναι ιδιαίτερα σημαντική και πρέπει να διατηρηθεί και στο μετάφρασμα.

Ένα άλλο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που συναντάμε από τις πρώτες κιόλας σελίδες του βιβλίου είναι ορισμένα λάθη που κάνουν οι ομιλητές στους διαλόγους. Για να γίνει ξεκάθαρο πως δεν πρόκειται για κάποιο λάθος της συγγραφέως, αλλά υπάρχουν για να δώσουν ζωντάνια και να κάνουν ρεαλιστικότερο το κείμενο, χρησιμοποιούνται τα πλάγια γράμματα. Τα λάθη αυτά όμως προκαλούν προβλήματα στη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας, καθώς αφορούν την ισπανική γλώσσα και όχι την ελληνική. Προσπάθησα να βρω κάποια αντίστοιχα λάθη στα ελληνικά, είτε στην προφορά, είτε στην γραμματική, που προκαλούν την ίδια επίδραση στον αναγνώστη. Αρκετά λάθη εντοπίζονται στην ομιλία της Άιλα, η οποία έρχεται από κάποια άλλη χώρα και δεν γνωρίζει καλά ισπανικά.

Στο κείμενο αφετηρίας υπάρχουν μεγάλος αριθμός στοιχείων πολιτισμικά φορτισμένων, γνωστών και ως πολιτισμικοί ενδείκτες. Αρχικά αξίζει να αναφέρουμε τα κύρια ονόματα, τα ανθρωπονύμια και τοπωνύμια τα οποία ανήκουν στη σφαίρα του πολιτισμού του κειμένου αφετηρίας (Carlos, Hortensia, Alcamilla), αλλά και σε έναν άλλον τρίτο πολιτισμό (Άιλα). Η μεταφραστική στρατηγική που ακολούθησα είναι αυτή της ξενοποίησης και η τεχνική που ακολούθησα είναι η μεταγραφή, η οποία αφορά τη κατά το δυνατό ακριβή φωνητική απόδοση των λέξεων (Κάρλος, Ορτένσια, Άιλα). Με αυτόν τον τρόπο διατηρήθηκε το «τοπικό χρώμα» του πρωτοτύπου. Επίσης ένταξα τα ονόματα στο ελληνικό κλιτικό σύστημα και διατήρησα το υποκοριστικό «Καρλίτος», καθώς αποτελεί και αυτό ένα πολιτισμικό ενδείκτη.

Επιπλέον υπάρχουν πολιτισμικά γλωσσικά στοιχεία που προέρχονται από τον υλικό πολιτισμικό. Πρόκειται κυρίως για γλυκά που συναντά κανείς στην Ισπανία όπως για παράδειγμα «porras», «perrunillas» κτλ. Σε αυτή την περίπτωση αποφάσισα να εφαρμόσω πάλι την τεχνική της μεταγραφής και να προσθέσω ένα εξωκειμενικό σχόλιο

στο τέλος της σελίδας με τη μορφή της υποσημείωσης. Στόχος μου ήταν να διατηρήσω το «τοπικό χρώμα», αλλά και να περιορίσω τη λεξικό-πολιτιστική απόκλιση που υπάρχει ανάμεσα στο πρωτότυπο και στο μετάφρασμα. Με αυτόν τον τρόπο, υπάρχει σεβασμός στο πρωτότυπο, αλλά και ο αναγνώστης ταξιδεύει σε έναν άλλο κόσμο και ανακαλύπτει μια νέα πραγματικότητα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η λέξη «duendes». Τα «duendes» είναι φανταστικά ή μυθικά πλάσματα που λέγεται ότι έχουν τη μορφή ενός παιδιού ή ενός μικρού ανθρωπάκου, ζούνε σε συγκεκριμένα μέρη όπως τα βουνά και σε εγκαταλειμμένες περιοχές, αλλά και σε σπίτια, κάνουν σκανταλιές και θόρυβο, μετακινούν τα αντικείμενα και τρομάζουν τους ανθρώπους. Και σε αυτή τη περίπτωση, ακολούθησα τη τεχνική της μεταγραφής με υποσημείωση. Αν και υπάρχουν μερικά μυθικά και φανταστικά πλάσματα που παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες, όπως τα ξωτικά και οι καλικάντζαροι, δεν υπάρχει πλήρη αντιστοιχία, καθώς εμφανίζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες. Ιδιαίτερα, πρέπει να λάβουμε υπόψη πως το καθένα από αυτά προέρχεται από παραδοσιακές αφηγήσεις που προέρχονται από διαφορετικές σφαίρες πολιτισμού. Τα duendes προέρχονται από τις παραδοσιακές αφηγήσεις της Ιβηρικής χερσονήσου και της Λατινικής Αμερικής, ενώ τα ξωτικά και οι καλικάντζαροι από την σκανδιναβική μυθολογία και τις ελληνικές δοξασίες αντίστοιχα. Αποφάσισα να μην εφαρμόσω την τεχνική της προσαρμογής, με την εύρεση ενός πολιτισμικού ισοδύναμου. Άλλωστε, ο όρος επεξηγείται από τη συγγραφέα μέσα από τα λόγια του Κάρλος «πολύ μικρά και μαγικά ανθρωπάκια». Έτσι, δεν θα υπάρχει κάποιο πρόβλημα κατανόησης στους αναγνώστες, αλλά και με αυτόν τον όρο διεγείρεται η φαντασία τους και διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον τους.

Παρατηρούμε επίσης προβλήματα στο επίπεδο λεξιλογίου. Υπάρχουν αρκετές εκφράσεις και επιφωνήματα που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, τα οποία και αυτά συνδέονται με την πολιτισμική πραγματικότητα, αλλά και με πραγματολογικούς παραμέτρους.

Αρχικά αξίζει να αναφέρουμε την έκφραση «ver todo rojo y amarillo». Σε αυτή την περίπτωση εφάρμοσα την τεχνική της ισοδυναμίας και προσπάθησα να βρω κάτι αντίστοιχο στα ελληνικά «βλέπω αστεράκια», καθώς είναι μια έκφραση για τη ζάλη που του προκλήθηκε λόγω του χτυπήματος. Μια άλλη έκφραση που με προβλημάτισε ιδιαίτερα είναι η «tener ideas de bombero». Η έκφραση χρησιμοποιείται όταν κάποιος

σκέφτεται κάτι ιδιαίτερα παράξενο. Αποφάσισα να το αποδώσω ως «τρελές ιδέες», καθώς δεν υπάρχει κάποια ισοδύναμη έκφραση στα ελληνικά.

Επιπλέον υπάρχει πλήθος επιφωνημάτων και λέξεων που μιμούνται ήχους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα επιφώνηματα «vaya», «quia», «joré», μερικά από τα οποία μπορεί να έχουν διαφορετική σημασία ανάλογα με το συγκείμενο. Για παράδειγμα το «Vaya» μπορεί να δηλώνει τόσο ευχαρίστηση, όσο και δυσαρέσκεια. Σε κάθε περίπτωση προσπάθησα να βρω το κατάλληλο ισοδύναμο επιφώνημα. Με προβληματίσε ιδιαίτερα το επιφώνημα «Joré», το οποίο εκφράζει εκνευρισμό, ενόχληση, αλλά και έκπληξη. Πρόκειται για ένα σημαντικό όρο καθώς συναντάται αρκετές φορές μέσα στο κείμενο, χρησιμοποιείται για να εκφράσει όλα τα προαναφερθέντα συναισθήματα και η επανάληψη του έχει στόχο το χιούμορ. Για αυτό επέλεξα το επιφώνημα «αμάν», το οποίο και αυτό εκφράζει άλλοτε αγανάκτηση, και άλλοτε έκπληξη.

Επιπλέον υπάρχουν γλωσσικοί τύποι που προσπαθούν να αποδώσουν ένα φυσικό ήχο και διαφέρουν και αυτοί από πολιτισμό σε πολιτισμό. Το «patapaf» είναι ο λεκτικός τύπος που χρησιμοποιείται για να δηλώσει τον ήχο που ακούγεται όταν πέφτει κάποιος ή κάτι μέσα στο νερό. Έτσι επέλεξα το αντίστοιχο «μπλούμ» στα ελληνικά.

Τέλος ενδιαφέρον παρουσιάζει η λέξη «rueblucho». Η κατάληξη «ucho» μεταφέρει μια αίσθηση περιφρόνησης. Το απέδωσα χωριουδάκι και πρόσθεσα το επίθετο «απαίσιο» για να μεταδοθεί η αίσθηση της περιφρόνησης.

Αναφορές

Γεωργίου, Π. ([χ.χ.]). *Η Απόδοση των Προσωπωνυμιών στο Χώρο της Λογοτεχνικής Μετάφρασης*. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου, 2018, από <http://www.enl.auth.gr/translation/PDF/Georgiou.pdf>.

Γραμμενίδης, Σ. (2009). *Μεταφράζοντας τον Κόσμο του Άλλου*. Αθήνα: Δίαυλος.

Καράντζαλη Φ. (2007). *Βασικές προσεγγίσεις στη διδακτική της μετάφρασης*

Θεσσαλονίκη: Διπλωματική εργασία. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου 2018, από

<http://ikee.lib.auth.gr/record/74211/files/gri-2007-481.pdf>

Κελάνδριας Ι. Π. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων/Μια λειτουργική*

Προσέγγιση, (σελ 62-64). Αθήνα: Δίαυλος

Lorenzo, L. (2014, 9 Μαΐου). *Paternalismo traductor en las traducciones del género infantil y juvenil TRANS Revista de traductología Trans nº 18, (35-48)*. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2018, από http://www.trans.uma.es/Trans_18/Trans18_035-048_doss2.pdf

Nord, C. (24 Σεπτεμβρίου, 2003). *Proper Names in Translations for Children*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 9, από <https://www.erudit.org/en/journals/meta/2003-v48-n1-2-meta550/006966ar/>

Nord, C. (1995). *Textanalyse und Übersetzen: theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Auswendung, eine überstrungsrelevanten Textanalzse*. Heidelberg: Julius Groos Verlag Heidelberg.

Βιβλιογραφία

Γούτσος, Δ. (2012). *ΓΛΩΣΣΑ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΠΟΙΚΙΛΙΑ, ΣΥΣΤΗΜΑ*. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Γραμμενίδης, Σ. (2009). *Μεταφράζοντας τον Κόσμο του Άλλου*. Αθήνα: Δίαυλος.

Καράντζαλη Φ. (2007). *Βασικές προσεγγίσεις στη διδακτική της μετάφρασης*

Θεσσαλονίκη: Διπλωματική εργασία. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου 2018, από

<http://ikee.lib.auth.gr/record/74211/files/gri-2007-481.pdf>

Κελάνδριας Ι. Π. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων/Μια λειτουργική*

Προσέγγιση, (σελ 62-64). Αθήνα: Δίαυλος

Παριανού, Α. (2007). *Η ανάγκη της λειτουργικής προσέγγισης στη μετάφραση των ειδικών κειμένων*, ΕΛΕΤΟ - 6ο Συνέδριο « Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία, Αθήνα. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, από http://www.eleto.gr/download/Conferences/6th%20Conference/6th_30-25-ParianouAnastasiaPaper_V04.pdf

ΤΣΙΓΚΟΥ, Μ. (2012). *Γλωσσολογία & Μετάφραση*. Αθήνα: ΔΙΑΥΛΟΣ.

Alla, A. ([χ.χ.]). *Challenges in Children's Literature Translation: a Theoretical Overview*. Conference: 6th International Conference on Social Sciences Istanbul, Istanbul, 11 Δεκεμβρίου 2015. [χ.τ.], II, Challenges in Children's Literature Translation: A Theoretical Overview

Bordons, P. (2017). *El gallimimus*. Madrid: Grupo Anaza, S.A., 2017.

Lorenzo, L. (2014, 9 Μαΐου). *Paternalismo traductor en las traducciones del género infantil y juvenil* TRANS Revista de traductología Trans nº 18, (35-48). Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2018, από http://www.trans.uma.es/Trans_18/Trans18_035-048_doss2.pdf

Nord, C. (24 Σεπτεμβρίου, 2003). *Proper Names in Translations for Children*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 9, από <https://www.erudit.org/en/journals/meta/2003-v48-n1-2-meta550/006966ar/>

Nord, C. (1995). *Textanalyse und Übersetzen: theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Auswendung, eine überstrungsrelevanten Textanalzse*. Heidelberg: Julius Groos Verlag Heidelberg.

Real Academia Española. (1992). *Diccionario de la lengua española*. Madrid: Vigésima Primera Edición

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. (2018). *Diccionario de la lengua española*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2018, από <http://www.rae.es/>.

Sensagent Corporation: *Online Encyclopedia, Thesaurus, Dictionary definitions and more*. (2015). *Sensagent*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2018, από <http://www.sensagent.com/>.

WordReference. Com. ([χ.χ.]). *Diccionario de la lengua española*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2018, από <http://www.wordreference.com/>.

WordReference. Com. ([χ.χ.]). *English-Spanish Dictionary*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2018, από <http://www.wordreference.com/>.